Türk Edebiyatının Söğüt'ü

Söğüt

ÖTÜKEN

Söğüt

Türk Edebiyatı Dergisidir

YIL 4 – SAYI 23
EYLÜL - EKİM 2023

(İki ayda bir yayımlanır)

KURUCUSU
Nevzat Kösoğlu

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş. ADINA İMTİYAZ SAHİBİ
Ertuğrul Alpay

ÖTÜKEN NEŞRİYAT A.Ş. GENEL YAYIN YÖNETMENİ
Göktürk Ömer Çakır

BASKI
Çınar Matbaacılık ve
Yayın Sanayii Ticaret Ltd Şti
Yüzyıl Mah. Matbaacılar Cad.
Ata Han Nu: 34 K: 5
Bağcılar-İstanbul
Tel: (0212) 628 96 00
Sertifika Nu: 45103

YILLIK ABONELİK BEDELLERİ
2023 Yılı Abonelik Bedeli-800 ₺

ISSN
2687-6523

ABONELİK
www.sogutdergisi.com/abonelik

Abonelik bağlantısına gitmek için kare kodu telefonunuza okutabilirsiniz.

***SÖĞÜT* DERGİSİ GENEL YAYIN YÖNETMENİ**
Sinan Terzi

YAYIN KURULU
Asuman Demir
Feyza Ay
M. Tuğrul Çolak
Neslihan Magunacı
Rana Senanur Doğan

DANIŞMA KURULU
Ayşegül Büşra Paksoy
Bahtiyar Aslan
Cengizhan Orakçı
Merve Sevde Selvi
Oğuzhan Murat Öztürk
Senail Özkan
Şerif Aydemir

İLETİŞİM
sogut@otuken.com.tr

GRAFİK TASARIM
Damla Acar

Söğüt'te neşredilen nesir ve şiirlerin tüm yayın hakları Ötüken Neşriyat A.Ş.'ye aittir. Matbu veya dijital başka mecralarda kullanımları, yayınevinin iznine tabidir.

Sevgili *Söğüt* ailesi, yazılarınızı Times New Roman fontunda, 12 punto, 1.15 satır aralığında iki yana yaslı bir şekilde gönderebilirsiniz. Referans vereceğiniz metinler için Chicago dipnot ve kaynakça sistemini kullanmanızı rica ederiz.

SÖĞÜT'TEN

SİNAN TERZİ

Cumhuriyetimiz 100. yılında…
Kutlu olsun. Nice yıllar, asırlar görsün. Ebediyete kadar payidar olsun.

Azmimiz, gayretimiz, duamız, niyetimiz, kastımız, varlık sebebimiz budur.

Biliriz ki Türk milleti sadece Türk bayrağının gölgesinde huzur bulur.

Biliriz ki Türk milleti sadece Türk devletinin hükümranlığını tanır.

Biliriz ki Türk milleti sadece hür ve müstakil yaşayabilmesi için fedakârlık edenlere vefa gösterir, minnet borcu taşır.

Cumhuriyetimizin ilk asrının son, ikinci asrının ilk günlerinde bu yurdu, bu ülkeyi, bu devleti bizlere emanet eden başta Gazi Mustafa Kemal Atatürk olmak üzere tüm şehit ve gazilerimiz ile o ağır yükü onlarla paylaşan, kurucu irade olan derin milleti de saygı ve hürmetle anıyoruz. Kurtuluş savaşı verip Cumhuriyet'i kuran millet iradesi yegâne gücümüzdür. Ne vakit, kimin yanında, kimlere karşı saf tutacağını hisseder ve tereddüt etmeden yerini alır. Her asırda ve her durumda sığınağımız orasıdır. Dili, dini, töresi, anlayışı, kavrayışı ve yaklaşımları ile Türk milleti tüm dünyanın vicdanıdır.

Bugün belki bildiğimiz bilmediğimizden az, konuştuğumuz sustuğumuzdan çok olabilir. İşimiz her dönemde zordu, yine zordur. Anadolu coğrafyasında yedi düvele, iç ve dıştaki hainlere, işbirlikçilere rağmen gönlümüz açık, gözümüz pek, elimiz tetiktedir. Her mevzuda ve her alanda Türk'ü, Türklüğü, Türk milletini savunmak için mevzideyiz. Karamsar olamaz, ümitsizliğe düşemeyiz. Başımızı kaldırdığımızda bakacağımız yer evler, okullar, pencereler, balkonlardır. Al bayraklarla baştanbaşa donanmış bir yurt varsa ve tüm zerrelerimize kadar çocuklarımızın, milletimizin gözünde Cumhuriyet ateşini görebiliyorsak hikâye devam ediyordur.

Yüz yıl önce olduğu gibi bugün de Türk edebiyatının içerisinde Türkçe fitne üretmeye çalışan bölücüler, mandacılar, ihanet şebekeleri, çeteler olabilir. Bizim için esas ve usul değişmez. Sur biziz, kale biziz, duvar biziz, set biziz. Kaç kişi kaldığımız, kimlerle ne şartlarda mücadele etmek zorunda olduğumuz bizi bağlamaz. En imkânsız durumlarda bile ilham alacağımız Cumhuriyet'in kurucu nesli aklımızın baş köşesindedir.

Çok konuşmayacak, uzun oturmayacak, fazla durmayacağız. Onların izinde, Türk edebiyatının merkezinde, Söğütümüzün gölgesinde, Cumhuriyet'in ışığı ile kendi türkülerimizi söylemeye devam edeceğiz.

Çok yaşasın Türk dili, bin yaşasın Türk milleti, ilelebet Cumhuriyet…

İÇİNDEKİLER

DOSYA:
CUMHURİYETİMİZİN 100. YILINDA TÜRK EDEBİYATI "NE MUTLU TÜRKÜM DİYENE!"

PROF. DR. AHMET BİCAN ERCİLASUN İLE RÖPORTAJ
RANA SENANUR DOĞAN / 8

PROF. DR. BİLGE ERCİLASUN İLE RÖPORTAJI
RANA SENANUR DOĞAN / 12

CUMHURİYETİMİZİN KURUCU DEĞERLERİNİN EDEBİYATI: MİLLİYETÇİ MEMLEKET EDEBİYATI
PROF. DR. NURULLAH ÇETİN / 29

CUMHURİYET ROMANININ YOL AÇICI ÖNCÜLERİ
YAKUP ÇELİK / 38

CUMHURİYETİN İLK YÜZÜNDE KADIN YAZARLARIN SERÜVENİ
RANA SENANUR DOĞAN / 46

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK POLİSİYESİNİN MUHTASAR TARİHİ
MEHMET ALİ ERDOĞAN / 54

HER DEM YENİ ŞAİR SÖZÜ
ZÜLEYHA ÇAMAYAZ / 60

TARİHÎ ROMANIMIZIN KISA TARİHİ
TAHİR GÜNAY / 67

GELENEKTEN CUMHURİYETE GÜZEL GÖR(E)ME(ME)NİN SEYRİ
AYŞE KÜBRA BİLGİN / 74

CUMHURİYETİN YÜZÜNCÜ YILINDA DERGİ Mİ DERGİCİLİK Mİ
SERVET SENA SORKUN / 80

TEMA:
CUMHURİYETİMİZİN IŞIĞINDA YENİ TÜRK EDEBİYATI

CUMHURİYETİN IŞIĞINDA YENİ TÜRK EDEBİYATI – HİKÂYE – SORUŞTURMA
YILDIRIM TÜRK-FUAT SEVİMAY-MERVE SEVDE SELVİ-GÖKHAN YILMAZ-ESRA KAHYA-FATİH SELVİ-NUMAN ALTUĞ ÖKSÜZ-ZEYNEP SAYMAN-YÜCEL ÖZTÜRK-HALİL ZİYA DOĞRUÖZ-HÜSEYİN AHMET ÇELİK / 86

CUMHURİYETİN IŞIĞINDA YENİ TÜRK EDEBİYATI – ŞİİR – SORUŞTURMA
MURAT ÖZEL-A. SAMET ATILGAN-MURAT SALDIRAY-MUHAMMET DURMUŞ-NESLİHAN MAGUNACI-KADİR TEPE-ERTUĞRUL RAST-SÜMEYYE BETÜL-BURAK Ş. ÇELİK / 97

2020 SONRASI VE TÜRK ŞİİRİNDE RİSKLER
M. TUĞRUL ÇOLAK / 107

DENEME

FOTOĞRAFIN HAKİKİ İÇERİĞİ GÖRÜNMEZDİR
İBRAHİM VARELCİ / 120

ELEŞTİRİ GÜNLÜĞÜ
ORÇUN ÜÇER / 140

BİR "GARİP" SOFRA VASİYETNAMESİ
PROF. DR. ALİ DUYMAZ / 163

ANAHTAR
RABİA KARANFİL / 180

DEFTERDAR EYÜP
TANER AY / 188

KABUĞUNDAN SIZAN YARASIN
TEKİN ŞENER / 199

YUYUCU
PROF. DR. MUSTAFA SARI / 235

HİKÂYE

BİR BİZE BİR SİZE
BESİM ZOGA / 113

YÖRÜKKIRAN KIŞI
İSMAİL ULUÖZ / 126

YILAN
FATMA YAVUZ / 135

ELİF LAM MİM
MEHMET GÜL / 150

YASEMİNLER AÇARKEN
AYDAN ALGÜL / 155

KUM TANESİ
MESUT DOĞAN / 174

KÖYÜMÜZÜN HEKİMİ
AHMET ERGİN / 183

ZAMAN KAYMASI YAHUT SÖZDE BAHRİ
SİNAN TERZİ / 195

GİTTİĞİ YER
HATİCE MERT YUNAK / 204

FAKÜLTE
İSMAİL KILINÇ / 217

BİR SÜKÛT AYİNİ
HALİL ZİYA DOĞRUÖZ / 228

ŞİİR

SONNET 7-8. : 7-8. SONE
WILLIAM SHAKESPEARE-ALİ GÜNVAR / 111

BESİM-ÜSTÜ MODERN ZAMAN İNFÂZI
İBRAHİM DAŞ / 118

HİÇ BİTMEMİŞ İHTİLAL
SERDAR AYDIN / 125

TURKUAZ ESİNTİ
YUSUF ALPER OYAR / 131

YİNE BODRUM TEKRAR MANDALİNA
MERVE OKUTAN / 134

TİYATRAL POETİKA'NIN YİTTİĞİ NOKTA.
AHMET ALİ UZUN / 139

ÜÇ ÜZERİ İKİ
AYŞE NUR BİÇER / 148

KENDİLİĞİN BÜYÜSEL TERCÜMESİ
DOĞANAY DAĞLAR / 154

PHARMAKON SÖYLENCESİ
ERAY YILDIZ / 162

OMERTA
M. SADİ KARADEMİR / 173

YALAN DÜNYA DÜZENİ
MURAT ÖZEL / 178

İKİ ÜZÜMÜN BİRBİRİNE ERİYİŞİ KADAR AKDENİZ
MUSTAFA GAZİ / 182

SİLDİN BÜTÜN ON YILLARI
NAZIM PAYAM / 187

BURUN BURUNA DURULAN UÇURUM
ÖMER BERKAY AYLA / 193

TANRIYA ULAŞMANIN EN KOLAY YOLU: KEPÇE İZLEMEK YAHUT BİR ŞAİRİ ÖLDÜRMEK
ÖZKAN KAYA / 198

SEYRÜSEFER
SAMET ŞAHOĞLU / 203

TANRI DİYECEĞİM BEKLEYİN
ALEYNA TARAN / 215

ERTELENMİŞ BİR MEVLİD
MURAT ÇETİN / 221

SÖYLEŞİ

FEYZA AY İLE SÖYLEŞİ
ASUMAN DEMİR / 240

İNCELEME

YAPRAK FIRTINASI
FATİH SELVİ / 132

EMİNE IŞINSU'NUN CUMHURİYET TÜRKÜSÜ ROMANINDA ATATÜRK İZLENİMİ
SELENE CABALAR ALBAYRAK / 208

DOSYA:

CUMHURİYETİMİZİN 100. YILINDA TÜRK EDEBİYATI

"NE MUTLU TÜRKÜM DİYENE"

CUMHURİYET'İN 100. YILINDA TÜRK DİLİ VE EDEBİYATINA BAKIŞ:

AHMET BİCAN ERCİLASUN SÖYLEŞİSİ

■ RANA SENANUR DOĞAN

Türk edebiyatının son 100 yılına baktığımızda akademiyle ilişkisini nasıl değerlendirirsiniz? ■

Türk edebiyatının son yüzyılında özellikle romanda büyük gelişme yaşanmıştır. 1950'lerde köy, ağa / ırgat konularına sıkışan Türk romanı 1970'ten sonra konularını çeşitlendirmiş, polisiye dâhil birçok konuda verimler ortaya koymuştur. Denilebilir ki sadece egzotik konular, henüz romanımıza girmemiştir. Roman ve hikâye ile birlikte hatıra türünün de gelişme kaydettiğini söyleyebilirim. Şiirde aynı gelişmenin olduğunu söyleyemem. İkinci Yeni ile başlayan şiirde ahengi ihmal etme, Türk şiirini yaralamıştır. Edebî türlerin her biri akademik dünyada incelenmektedir. Üniversitelerimizde edebiyat araştırmaları yapan

EDEBİYAT-HAYAT-SANAT-MEDENİYET: SON 100 YILDA TÜRK EDEBİYATI

BİLGE ERCİLASUN SÖYLEŞİSİ

■ RANA SENANUR DOĞAN

Türk edebiyatını bir bütün olarak değerlendirdiğinizde son 100 yılın bu yekûndaki yeri nedir? ■

Türk edebiyatı uzun bir geçmişe sahiptir. Türkler farklı coğrafyalarda bulunmuş, farklı kültürlerle temas etmiş, değişik alfabeler kullanmış, defalarca yok olma tehlikesiyle karşı karşıya kalmış ama her seferinde de direnmiş ve ayakta kalmış, kültürünü devam ettirmiş bir millettir. Türk kültürünün devam etmesinde, Türk edebiyatında verilen eserlerin de rolü olmuştur. Türk edebiyatı zengin bir edebiyattır. Dünya üzerinde görülen başlıca edebiyatlardan biridir. Türk edebiyatı içinde evrensel değer taşıyan pek çok eser bulunuyor.

CUMHURİYETİMİZİN KURUCU DEĞERLERİNİN EDEBİYATI: MİLLİYETÇİ MEMLEKET EDEBİYATI

■ PROF. DR. NURULLAH ÇETİN

Adlandırma ve Tarihî Süreç

Milliyetçi Memleket Edebiyatı, İkinci Meşrutiyet döneminde yaygınlık kazanan Millî Edebiyat Akımının Cumhuriyet dönemindeki izdüşümüdür. Cumhuriyetin ilk yıllarında millî meseleleri, Anadolu coğrafyasına, tabii güzelliklerine, tarihî, kültürel zenginliklerine, Türk kültürüne, halk edebiyatına, folkloruna, yaşantısına, düşünce ve edebiyatına yaslanan şiir, hikâye, roman, piyes, deneme gibi türlerde yoğunlaşan edebiyata "Milliyetçi Memleket Edebiyatı" deniyor. Bu anlayışa bağlı şairlere de "Anadolu şairleri" ya da "Memleket şairleri" denir. Hececi şairler, Atatürkçü, Cumhuriyetçi, milliyetçi şairlere toptan "Milliyetçi Memleket edebiyatçıları" diyoruz. Ömer Bedreddin, Şinasî Özden ile yaptığı bir konuşmada memleket

CUMHURİYET ROMANININ YOL AÇICI ÖNCÜLERİ

■ YAKUP ÇELİK[1]

1923 tarihini romandaki değişim için bir başlangıç ya da son kabul etmek elbette mümkün değildir. Bir tarihsel dönemin başlangıcı olan 1923, sosyal ve siyasal gelişmelerin yansıtıcısı durumunda da olan edebiyat eserleri için başlangıç veya doğuş niteliği taşımaz. Bu bakımdan 1923'ü veya farklı bir tarihi tek başına düşünmek mümkün değildir. Devam eden ile ortaya yeni çıkanlar arasındaki etkileşimler içinde edebiyat oluşumları varlıklarını sürdürürler. Eğer "1923 sonrası edebiyat" diye kesin bir ayırım yapılacak olsaydı ve bunu "Cumhuriyet edebiyatı" olarak tanımlasaydık, Hâlid Ziya Uşaklıgil'in *Kırık Hayatlar* adlı romanını Cumhuriyet edebiyatına Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *Kiralık*

[1] Prof. Dr. Yıldız Teknik Üniversitesi

CUMHURİYET'İN İLK YÜZ'ÜNDE KADIN YAZARIN SERÜVENİ

"Bir müennes yiğ durur kim ehl ola
Bin müzekkerden ki ol na-ehl ola
Bir müennes yiğ ki zihni pak ola
Bin müzekkerden ki bi-idrak ola"[1]
Mihri Hatun[2]

■ RANA SENANUR DOĞAN

Milletler ortak değerlerini gelenek ve kültür üzerine inşa ederek ilerler. Bir yandan temas ettiği ya da bünyesine dahil ettiği gelenek ve kültürle karışır diğer yandan kendi değer yargılarını tecrübe ve amaçlarıyla oluşturur, korur, geliştirir ve nesillerce aktarmayı hedefler. Türk töresine ve toplum yapısına baktığımızda özellik Orta Asya Türklüğünde kadın ve erkek ilişkilerinin aynı dönemde yaşamış milletlerin çoğundan farklı olduğunu görürüz. Bunun tespiti için biraz geri git-

[1] Akt. S. Faroqui, *Osmanlı Kültürü ve Gündelik Yaşam*, Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul, 1997, s. 137'den akt. Fatmagül Berktay, "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Feminizm", *Modern Türkiye'de Siyasî Düşünce: Modernleşme ve Batıcılık*, 3. Cilt, İletişim Yayınları, İstanbul, 2020, s. 348.

CUMHURİYET DÖNEMİ TÜRK POLİSİYESİNİN MUHTASAR TARİHİ

■ MEHMET ALİ ERDOĞAN

Tanımı konusunda ortak bir kanaat olmasa da genellikle merak duygusunun devamlı diri tutulduğu, bir suç ya da gizemin adım adım çözüldüğü, okurun başkahramanla birlikte soruşturmaya dâhil olduğu, olay çevresinde gelişen edebi türe polisiye roman adını vermek yaygın bir durumdur.[1] Her ne kadar cinai meseleleri ele alan, suçlu-polis/dedektif çatışması içinde ilerleyen eserler bu türün karakteristiği olsa da bazen bir hırsızın seri maceraları da konu edilmiştir.

[1] "Edebi tür" ifadesini de ihtiyatlı kullanıyorum zira her ne kadar polisiye edebiyat başlığı altında söz edilse de bu tür romanların edebi değeri, ortaya çıktığı günden beri tartışılmaktadır. Hatta bazı edebiyat tarihçileri kitaplarında bu eserlerden ismen dahi bahsetmemektedir.

HER DEM YENİ ŞAİR SÖZÜ

■ ZÜLEYHA ÇAMAYAZ

Zalim bir kışın ayazından hançerlenmiş sobanın, efkârla üflediği dumanı sinesine çeken odaların, merhametinden kara bağlamış solgun keder renginde badanalı duvarlarının yüreğinde taşıdığı bir mıh gibi, göğsümüze çakılı duran kelimeler vardır. "Nilüfer, divan şiirine girmeden önce, kadın ismi olarak Osmanlı'nın kuruluşuna şiiriyet katan bir çiçektir."[1] diyor *Güller Kitabı*'nda söz üstadı Beşir Ayvazoğlu. Şi'riyyet "şiir olma niteliği taşıyan" anlamında kullanılan bir kelime bile böyle tesirli iken, şiirin zihinde ve sinede bıraktığı izin tecellisi âhenkle ancak izz ü saâdet ve şandır...

Dil ile gönül arasında ayrı düşünmemiz kabil olmayan bir bağ vardır. Yaşadığımız evrende dil insanı var kıldığı gibi konuşur da kılar. İnsan,

[1] Beşir Ayvazoğlu, *Güller Kitabı*, Kapı Yayınları, İstanbul, 2008, Sayfa 255.

TARİHÎ ROMANIMIZIN KISA TARİHİ

■ TAHİR GÜNAY

Batılılaşma yolculuğumuzun kurumsal kimlik kazandığı ilk durak Tanzimat Dönemi oldu. Tanzimat Dönemi Osmanlı toplumunda, siyasetten sosyal hayata, bürokrasiden sanata birçok değişikliği de beraberinde getirdi. Bu değişimin edebiyat alanındaki en önemli yeniliği hiç şüphesiz *roman*ın matbuat hayatımıza girmesi olmuştur. Romanın Türk toplumundaki yolculuğu 1862'de Yusuf Kâmil Paşa'nın *Telemak* tercümesi ile başladı. Hemen arkasından 1872-1873 yıllarında *Hadîka* gazetesinde tefrika edilen ve 1875'te kitap olarak basılan Samipaşazade Sezai'nin *Ta*âşşûk-ı *Tal'ât ve Fıtn*ât' ı Türk'ün ilk kalem eseri haline geldi.

Avrupa'daki öncüllerinde olduğu gibi bizde de roman yazarlarının "tarih" i keşfetmeleri uzun sürmedi. Walter Scott'ın "Waverley" ile başlattığı dönem 1880 yılında Namık Kemal'in *Cezmi* romanıyla ilk Türk

GELENEKTEN CUMHURİYET`E GÜZEL GÖR(E)ME(ME)NİN SEYRİ[1]

■ AYŞE KÜBRA BİLGİN

"Mesele, eski masalları iyi okumakta…"
Tanpınar

Görmenin, konuşmadan evvel geldiğini biliyoruz. Kelimeler yetişinceye dek, gözler çoktan dünyayı keşfetmeye çıkmıştır. Keşfettikçe, tanımaya ve tanınmaya başlarız. Görmek, görülmeyi de beraberinde getirir. Bir ötekiyle kurduğumuz bağlantılar ile birlikte büyür ve gelişiriz. Görmek ve bilmek arasında; tek yönlü değil, bilakis karşılıklı bir ilişki

[1] Yazma sürecine katkıları, konuya dair dikkatleri ve destekleri için Prof. Dr. Dursun Ali Tökel'e teşekkürü bir borç bilirim.

CUMHURİYET'İN YÜZÜNCÜ YILINDA DERGİ Mİ DERGİCİLİK Mİ?

■ SERVET SENA SORKUN

Modernizmin Batıdaki seyri bir noktadan sonra Türk edebiyatını da etkilemiştir. Tanzimat Dönemi ile başlayan gazete ve akabinde dergicilik faaliyetleri yazarlar için önemli birer himaye merkezi olarak görülmüştür. Bu merkezlerle birlikte edebiyatçılar şiiri araçsallaştırarak yeni bir hamlede bulunmuştur. Böylece aydın edebiyat kuşaklarının oluşumuna zemin hazırlanmıştır. Okur-yazar kuşak belirirken yazar ve şairler de kendileri için adeta birer sığınak olan edebiyat dergilerine yönelmiştir. Bu dergiler sayesinde çeşitli okur kitleleri oluşturabilmiş, farklı kanonlarca himaye edilmişlerdir. Dergiler adeta bir okul görevi görmüş, büyük şairler yeni nesil şairlere yol göstermiştir. Bu usta- çırak ilişkisi şapka çıkartılacak güzellikte bir yapılaşma haline gelse de za-